

La proposta de Constituïm (3): la democràcia

written by Joan Fonollosa | 23 de juny de 2016

“Nós, que som tant com vós, i tots junts som més que vós...” Amb aquesta fórmula s’adreçaven al comte-rei els membres de les Corts catalanes medievals. Mireu si n’és d’antiga la nostra tradició democràtica! Tant, que els historiadors en remunten els orígens fins a l’any 1021, amb la creació de les Assemblees de Pau i Treva, la primera institució protodemocràtica de l’Europa moderna. I està documentat que la Carta Magna, origen de la democràcia anglesa, està inspirada en institucions i costums catalans anteriors.

A Constituïm hem tingut molt presents aquests precedents gairebé mil·lenaris: ja el preàmbul de la Constitució diu que Catalunya és “pionera de l’activitat parlamentària com a font de llei i origen de la relació respectuosa entre persones i nacions”. Ens hem sentit obligats a dissenyar una arquitectura institucional capaç de proporcionar una democràcia d’altíssima qualitat, no només perquè així ho reclama el sentiment del país, sinó també per ser fidels a la pròpia història.

No ha estat una tasca fàcil, ni ho és explicar-ho de manera senzilla, per la dificultat intrínseca de la comesa però també perquè venim d’un sistema amb molt baixa qualitat democràtica: la Constitució espanyola és formalment democràtica, però en realitat està pensada per allunyar del poble l’autèntica capacitat de decidir. Es tracta, doncs, d’un veritable canvi de paradigma que no tan sols implica una estructura i un funcionament diferent de les institucions sinó també una mentalitat i un tarannà diferents.

Tres són els principis bàsics sobre els que es basa aquest nou paradigma: una separació real de poders, la responsabilitat dels càrrecs públics davant dels electors i la democràcia

directa i participativa.

La separació de poders (o de funcions com es diu, seguint les modernes tendències del dret constitucional comparat) és un clàssic de la democràcia, que a Espanya simplement no existeix. No cal parlar ara d'un Tribunal Constitucional completament polititzat i desprestigiats o d'una Fiscalia, que en teoria ha de "promoure l'acció de la justícia en defensa de la legalitat, dels drets dels ciutadans i de l'interès general, a més de vetllar per la independència dels jutjats i tribunals" (art. 103) però en la pràctica està completament dominada pel govern de torn. O d'un Tribunal de Comptes a qui hi ha ajuntaments que fa anys que no porten els comptes sense que passi res; o d'uns mecanismes de lluita contra la corrupció sovint ineficaços, d'un Síndic de Greuges a qui ningú no se sent obligat a fer cas, ni d'uns organismes reguladors (dits "Comisiones Nacionales") encarregats de regular aspectes tan sensibles com la competència, l'energia o els mitjans audiovisuals que estan també en mans del govern i quan s'allunyen de les consignes oficials, simplement s'ignoren els seus dictàmens. Estem tan mal acostumats que ni tan sols ens fa mal d'ulls que qui presenti oficialment els resultats electorals sigui un ministre o un conseller d'Interior que també és un candidat: no n'hi ha prou de ser honrat, a més cal semblar-ho.

Però el més vistent és la separació entre les funcions executiva i legislativa. Tots sabem que el sistema parlamentari fa que Govern i Parlament siguin estretament dependents en un sentit o altre: o bé un partit disposa de majoria absoluta i aleshores el Parlament és poc més que un teatre on el corró de la majoria deixa en mera anècdota les queixes de l'oposició (com el PP i el PSOE han fet sempre que els ha estat possible) o bé una força política que ha guanyat clarament les eleccions es veu obligada a aplicar gairebé fil per randa el que li dicta una força absolutament respectable però clarament minoritària (com passa avui mateix a Catalunya)

fins a arribar a l'extrem d'un President que vol canviar un Conseller però no pot, com li va passar al president Montilla. Per no parlar dels períodes sense govern com hi ha ara mateix a l'Estat i va anar d'un pèl que no passés també a Catalunya.

Per garantir que no pugui passar tot això, hem dissenyat un sistema presidencialista, amb eleccions separades per al President i el Parlament (arts. 68 i 78), i un mecanisme anàleg als Ajuntaments, amb eleccions separades de l'alcalde i dels regidors (art. 123). Però aquest sistema deixa en mans de President (de la República i de la Generalitat) o de l'Alcalde una gran quantitat d'eines que cal garantir que usarà correctament. Per això tota l'arquitectura institucional dissenyada per la Constitució està plena de mecanismes de contrapoders i control mutu (*checks and balances* en terminologia anglosaxona) per evitar-ho.

En propers articles continuaré presentant diversos aspectes d'aquest nou paradigma.

Podeu descarregar el text complet de la proposta en aquesta adreça:

http://constituim.cat/wp-content/uploads/2016/05/Constitui%CC%88m_marca.pdf